

Szlak Orlich Gniazd. Olsztyn, Zrębice, Janów, Złoty Potok, Ostrężnik, Suliszowice.

Szlak Orlich Gniazd to jeden z najpiękniejszych tras turystycznych w Polsce.

Warto przypomnieć najbardziej fascynujące miejsca, znajdujące się na tym szlaku.

Olsztyn leży na szlaku Orlich Gniazd. W dawnych czasach była tu osada rzemieślnicza. **Prawa miejskie Olsztyn uzyskał w XV w.** Przywilejem miejskim było pozwolenie na organizowanie **jarmarków na rynku**, który znajdował się w centrum miasta. Jedną z atrakcji są ruiny zamku stojącego na wapiennym wzgórzu.

Pierwsze informacje o olsztyńskim zamku pojawiają się w 1306 r. w aktach procesowych biskupa krakowskiego Jana Muskaty, jednak **zamek pochodzi z XIII w.**

W 1349 r. król Kazimierz Wielki, który „zastał Polskę drewnianą a zostawił murowaną”, **kazał przebudować drewnianą warownię na murowaną twierdzę.**

Był to czas po **wojnach polsko-czeskich, które toczyły się w latach 1345-1348** pomiędzy królami Czech a Kazimierzem Wielkim o Śląsk.

Kazimierz Wielki doszedł do przekonania, że należy umocnić południowo-zachodnią granicę Polski. Podjął decyzję o postawieniu na tym obszarze murowanych zamków – warowni obronnych, które z czasem zaczęto nazywać **Orlimi Gniazdami.**

Legenda mówi, że w zamku na rozkaz króla Kazimierza Wielkiego, wojewoda poznański Maćko Borkowic, był więziony, żywcem zamurowany i zmarł śmiercią głodową. Jak wieść niesie, nocą można zobaczyć ducha wojewody, usłyszeć jęki, płacze, dźwięki wydawane przez kajdany.

Zamek w kolejnych latach był przekazywany „z rąk do rąk”. W 1370 r. został on podarowany księciu opolskiemu Władysławowi Opolczykowi przez króla Ludwika Węgierskiego, a następnie zdobyty w 1391 r. przez króla **Władysława Jagiełłę i wcielony do Korony.**

Podgrodzie olsztyńskie w 1406 r. zostało siedzibą starostwa, a w 1488 aktem nadanym przez króla Kazimierza IV Jagiellończyka, uzyskało prawa miejskie.

Zamek został **rozbudowany** w połowie XV w. oraz przez Piotra Opalińskiego w latach 1540-1551.

W 1587 r. austriacki arcyksiążę Ferdynand zaatakował zamek. Atak został odparty w dramatycznych okolicznościach, bowiem kilkoletni syn dowódcy zamku – starosty **Kaspra Karlińskiego**, został przez wroga uprowadzony i postawiony wraz z nianią na pierwszą linię ognia. Ojciec chłopca znalazł się w sytuacji tragicznej: miał albo ocalić synka czy obronić zamek. W końcu jednak twierdza została obroniona ale synek zginął. Wydarzenie to znalazło swoje odzwierciedlenie w utworach Władysława Syrokomli oraz Aleksandra Fredry.

Kolejny starosta, Joachim Ocieski, odbudował zamek, uszkodzony po oblężeniu.

Podczas „potopu szwedzkiego” w 1655 zamek podzielił los innych warowni na terenie Orlich Gniazd. Został bowiem **zniszczony przez Szwedów**. Od tego czasu pogrążał się w dalszej ruinie.

Nikt o niego nie dbał. W **XVIII w. budulec zamku został użyty do odbudowy zniszczonego po pożarze kościoła**.

Zamek w Olsztynie składa się z **zamku górnego, średniego i dolnego**.

W skład **górnego zamku** wchodzi części: **wieża cylindryczna i kwadratowa (Starościńska), dziedziniec oraz pozostałości zabudowań mieszkalnych, otoczonych fragmentami murów obronnych**.

Żegnamy Olsztyn i udajemy się w stronę **Biskupic**. Mijamy dwa skalne ostańce i dostrzegamy **malownicze Góry Sokole**. Są one zbudowane z górnokarbońskiego granitu karkonoskiego. Posiada interesującą florę i faunę.

Przychodzimy do wsi **Zrębice**. Najstarsza wzmianka o tej wsi pochodzi z 1334 r. w której jest zawarta informacja, że wieś służy zamkowi olsztyńskiemu. Posiada ona przepiękny **pomnik przyrody – stare lipy** nieopodal kościoła. Rośnie tu również kilkusetletni cis oraz morwa biała.

W Zrębicach możemy podziwiać uroczy **drewniany kościół św. Idziego**, dzwonnice i kapliczkę. Został on **zbudowany w XVI w. w podzięce za uratowanie wsi od zarazy**, przebudowany w XVIII w. i odnowiony w II poł. XIX w. przez ks. Jana Lelewicza.

Ze Zrębic jedziemy do **Janowa**. Jest to miasto założone w 1696 r. przez Jana Aleksandra Koniecpolskiego.

Opuszczamy Janów i udajemy się do **Złotego Potoku**, który jest położony w urokliwej **Dolinie Wiercicy**. Miejscowość została założona prawdopodobnie w XIII w. Sławę swoją zdobyła jednak w XIX w., kiedy stała się **własnością generała Wincenta Krasińskiego – ojca wieszca narodowego – poety epoki romantyzmu Zygmunta Krasińskiego**. Wincenty Krasiński zbudował tu **pałac** a znajdujący się obok niego dworek podarował synowi Zygmunтови.

W 1857 r. Zygmunt Krasiński mieszkał tutaj wraz z żoną Elizą Elżbietą z Branickich oraz dziećmi. Pobyt poety został przerwany śmiercią jego córki, Elżbiety. W **Dworze Krasińskich** obecnie znajduje się **Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego**.

Po śmierci poety, majątek otrzymała córka poety Maria, żona hrabiego Edwarda Aleksandra Raczyńskiego.

Raczyńscy przebudowali pałac, nazwany od ich nazwiska, **Pałacem Raczyńskich**.

Utworzyli tu **zespół parkowy, otoczony kamiennym murem**. Park jest uformowany w stylu angielskim. Znajdują się tutaj stare drzewa i **staw „Irydion”**.

Przez środek parku przepływa **rzeka Wiercica**.

Niedaleko parku, w centralnej części wsi, stoi zabytkowy **kościół pw. Św. Jana Chrzciciela**.

Wieś słynie także z dużej ilości **stawów hodowlanych**, a za źródłami Wiercicy znajduje **pstrągarnia** z 1881 r., **Staw Zielony** i **drewniany młyn wodny „Kofaczew”**. W **gęstym bukowym lesie** stoją **wapienne skały – ostańce**, które posiadają swoje nazwy: **Diabelskie mosty, Brama Twardowskiego**.

W lesie znajdują się **wywierzyskowe źródła rzeki Wiercicy: Źródło Zygmunta i Źródło Elżbiety**.

Niedaleko Złotego Potoku rozpościera się **Rezerwat Ostrężnik z ruinami zamku Ostrężnik** stojącymi na szczycie **skały Ostrężnik**.

We wnętrzu Skały Ostrężnik jest ukryta **Jaskinia Ostrężnicka**. Posiada ona wygląd sera szwajcarskiego, ponieważ leży w niej mnóstwo komór, które są połączone wąskimi korytarzami.

Jest długa na ok. 98 m.

Na obszarze rezerwatu znajdują się liczne skały wapienne.

Inne tutejsze jaskinie to **Jaskinia Wierna** , **Jaskinia Wiercica**.

Z Rezerwatu Ostrężnik jedziemy do wsi **Suliszowice**. Stoi tu samotny ostaniec, na którego szczycie widnieją pozostałości po dawnej warowni. Jest to okrągła baszta, szczątki budynku mieszkalnego dla załogi, zabudowań gospodarczych i muru otaczającego warownię.

Źródła:

Dariusz Kmiotek, na Jurajskim szlaku, Ilustrowany przewodnik po jurze, Wyd. IV popr., P.H.U. Dikappa;

-Wojna polsko-czeska (1345-1348), [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_polsko-czeska_\(1345%E2%80%931348\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_polsko-czeska_(1345%E2%80%931348)), dostęp: 02.04.2020;

-Zamek w Olsztynie (województwo śląskie), [https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamek_w_Olsztynie_\(wojew%C3%B3dztwo_%C5%9B%C4%85skie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamek_w_Olsztynie_(wojew%C3%B3dztwo_%C5%9B%C4%85skie)), dostęp: 02.04.2020;

-Góry Sokole, https://pl.wikipedia.org/wiki/G%C3%B3ry_Sokole, dostęp: 02.04.2020;

-Zrębice, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Zr%C4%99bice>, dostęp: 02.04.2020;

-Janów (gmina w województwie śląskim), [https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan%C3%B3w_\(gmina_w_województwie_śląskim\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan%C3%B3w_(gmina_w_województwie_śląskim)), dostęp: 02.04.2020;

-Złoty Potok (województwo śląskie), [https://pl.wikipedia.org/wiki/Z%C5%82oty_Potok_\(województwo_śląskie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Z%C5%82oty_Potok_(województwo_śląskie)), dostęp: 02.04.2020;

-Rezerwat przyrody Ostrężnik, https://pl.wikipedia.org/wiki/Rezerwat_przyrody_Ostr%C4%99%C5%BCnik, dostęp: 02.04.2020;

-Jaskinia Ostrężnicka, https://pl.wikipedia.org/wiki/Jaskinia_Ostr%C4%99%C5%BCnicka,
dostęp: 02.04.2020;

-Strażnica Suliszowice, https://pl.wikipedia.org/wiki/Stra%C5%BCnica_Suliszowice, dostęp:
02.04.2020.

Oprac. Iwona Rams z ZS Nr 1 w Olkuszu